

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohányüzetszékben.

Kongresszus.

A minden oldalról megindult támadások megacélozták a katolikusok erejét. Szinte csodálkozva látja az ember, hogy itt is, ott is új egyesületek keletkeznek, a meglevő új erőre kapnak, mintha az ellenség rágalmainak esője egyesülve a munkára hevitő nap melegével új virágzásra készítené s új, bőséges termésre nyujtana kilátást.

A kath. legényegyletek kongresszusai talán egyetlen egyszer sem örvendettek még oly látogatottságnak, tapasztalataink szerint még egyszer sem vágtak hazánkban oly mély mederbe, mint a kedden, szerdán és ma, csütörtökön lefolyt budapesti legényegyleti kongresszuson. A vallás-oktatásról, a szakoktatásról, a vándorok ügyéről, a Mária kongregációknak a legényegyletekbe való bevonásáról oly alapos, mélyreható előadások hangzottak el s a melyeket oly élénk érdeklődés követett mindenünnen, hogy egy újabb és szebb kor hajnalát látjuk felélengeteni.

Büszkének és boldogoknak érezzük magunkat, hogy ismét Székesfehérvár városa az, a mely dr. Steiner I. ülpő után dr. Városy Gyula püspök személyében böles, nagylelkű vezetőt adott a legényegyletek fontos, nehéz ügyében Nem mehetünk bele részletesen a tárgyalások taglalásába hiszen az ugys inkább a legényegyleti életben benn működő azokban szakszerűleg foglalkozó vezetőket érdekli, hanem szükségesnek tartjuk a mi apostoli lelkű főpásztorunk magas szárnyalásu megnyitó beszédének közlését Tettük ezt annál inkább is, hogy városunknak az iparosok iránt érdeklődő olvasói külön is meglegyenek győződve, mekkora szeretettel, mily jóakarattal viseltetik főpásztorunk az iparosok ügyei iránt. A nagy hatást keltett beszédét egész terjedelmében közöljük:

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Isten áldja a tisztas ipart!

Midőn a magyarországi kath. legényegyletek országos szövetségének diszelnöki székét az Úr Jézus szent nevében és a tisztas ipar iránti legbensőbb tisztelem és szeretetem kifejezése, valamint az egybegyűlt elnök és kiküldött Urak szívélyes üdvözlése mellett ezennel elfoglalom, mindenekelőtt forró köszönetet mondok azon kinttintető bizalomért, melylyel engem ezen áldásosan működő és nagyhatásu szövetkezet élére állítani méltóztattak. Nagyon jól tudom, hogy ezen kinttintetés első sorban nem az én csekélységemet, hanem azon — fájdalom! — nagyon is korán elköltözött nagynevű férfiut illeti, ki mint ezen országos szövetkezet első diszelnöke a katolikus legényegyleteknek és általában az iparos osztálynak nagyfontosságú ügyét lángelméjének egész erejével, nagy szívének egész

melegével karolta fel s a ki nagy nevének fényével valóban diszt és tekintélyt kölcsönzött ezen jeles testületnek s a kinek felejtethetlen emléket egyesületünk minden időben hálás, áldó kegyelettel fogja megőrizni. Az ő kiváló egyéniségének varázsa volt kétségkívül az, mely önköb — mélyen tisztelt uraim! — azon reményt ébresztette fel, hogy az ő szelleméből és a legényegyletek iránti meleg érdeklődéséből valamicske talán az ő — egyébként bármily méltatlan, — utódjára is át fog járulni. Istenben boldogult Steiner Fülöp fényes tehetségeit, — sajnos! nem örököltém, de a legényegyletek iránti őszinte szeretet, tisztelet és nagybecsülés tekintetében gyenge erőmhöz képest igyekeztem az ő nyomdokaiiban haladni és egyházunk ezen intézményének előmozdításában az ő nemes példáján felbuzdulni.

Nagy halottunk iránti őszinte kegyeletünk lerovása után, mindenekelőtt legmélyebb hálámnak adok tiszteletteljes kifejezést országunk Biboros Hercegprímásának, Vaszary Kólos Ó Főmagasságának azon kiváló kegyességeért, melylyel diszelnökké történt megválasztásomhoz főpásztori jóváhagyásával hozzájárulni, valamint nagygyűlésünk programjának megküldése alkalmából azon hő óhajának kifejezést adni méltóztatott, „hogy az Eg legbővebb áldásai termékenyítsék a legényegyletek nemes törekvéseit.“

Annál nagyobb hálával fogadjuk Ő Eminenciájának ezen, egyesületünk iránt tanusított kegyteljes jóindulatát és becses üdvkívánatait, minél jobban érezzük mindannyian egy nagyfontosságú, egyesületi munkálkodásunkban csakis az Eg termékenyítő áldásától és kegyelmes Főpásztoraink buzdító, erősítő támogatásától várhatjuk az óhajott sikert. Mert, noha egyesületünk eredeténél és rendeltetésénél fogva a gyakorlati élet terén mozog és alapítójának kifejezett szándéka szerint is lényegesen különbözik a csupán ájtatossági célokból alakult testvérelettől és ugynevezett kongregációktól; ugys mint minden intézmény mely az egyház talajából fakadt, természetfölötti renben bírja gyökereit, természetfölötti végcél felé törekszik és épen azért főmaradásában is természetfölötti támogatásra szorul. A mivel természetesen nem azt akarom mondani, hogy egyleti életünkbe a külső természetes eszközök felhasználására, a természetes tevékenység kifejtésére kevesebb súlyt kell fektetnünk. Sőt ellenkezőleg.

A természetfölötti támogatás üdvös hatását csak úgy remélhetjük, ha a természetes eszközök felhasználásában minél serényebbek, minél lelkiismeretesebbek vagyunk.

A római történetíró által kifejtett azon igazság, hogy minden intézmény azon eszközök által tartható főn legbiztosabban, melyek segélyével létesült, a mi egyesületünkre is teljes mértékben ráillik. Amde, ha a legényegyletek történetét kutatjuk, ugy találjuk, hogy azoknak létüket, életforrását, mely azoknak létet adott, a *tevékeny felebaráti szeretet képezi*. Egy pillantás Kolping Adolfnak, a legényegyletek atyjának tanulságteljes életrajzába mindenkit meggyőzhet arról, hogy ezen kiválóan emberbaráti intézménynek bölcsője Kolpingnak szeretettől áradozó nemes szíve volt. Az iparos ifjúság mérhetlen anyagi, főleg pedig erkölcsi nyomorának szemlélete érlelte meg az ő szerető lelkében a legényegyletek eszméjét. És ugyancsak a szeretetben látta Kolping a legényegyletek célravezető eredményes vezetésének egyedüli eszközt. Azért kívánta, hogy az egye-

sületi elnökök papok legyenek: mert meggyőződése szerint jó egylet csak jó elnök vezetése alatt lehetséges; jó elnök pedig — ugymond — oly pap, kinek nemcsak tudománya, hanem mindenekelőtt az isteni szeretet tüzénél átmelegült papi szíve van. Ez által nyeri meg az elnök egyletének szeretetét és alapítja meg tekintélyét.

„A ki magát — írja Kolping — egészben, vagy részben az egyletnek szenteli, annak nemcsak esztét kell odaáldoznia, — mert ez nem pótol mindent — hanem mindenekelőtt szívét kell odaadnia és igazi ügyszeretettel kell felismert kötelességét teljesítenie. *A ki embereket akar megnyerni, annak saját szívét kell odaadnia* . . . A ki odaadja szívét, könnyen kap érte mást: a ki pedig bírja az emberek szívét, ezzel együtt fejüket is megkapja, *mert mindig a fej csolyál a szívnek* . . . De a szívnek, az igaz szeretetnek tényekben kell magát megmutatnia . . . Az igazi szeretet a hűségben nyilatkozik és nem az igéreteket, hanem a cselekedetek szerint becsülitik! . . .

Igy gondolkozott Kolping a tevékeny szeretetéről, mint az egyesületi élet elengedhetetlen alapfeltételéről. És a mire szavaival másokat tanított, azt egyleti működésében tette és gyakorolta. Nem kímélte erejét; — reggeltől estig tanított, tanácsokat osztogatott, látogatásokat fogadott, adományokat gyűjtött, sőt napi munkájától fáradtan, irástól kimerülve, még a késő éjjeli órákban is szolgálatára állt a legényeknek ezerféle ügyeikben.

Ha tehát legényegyletünkben a kitűzött magasztos célt teljes mértékben akarjuk elérni, az ő fenkölt tanítását kell követnünk, az ő nemes példája szerint kell cselekednünk, vagyis a tevékeny keresztény felebaráti szeretet szellemében kell a legényegyleteket vezetnünk. Erre mindenekelőtt szükséges, hogy szeressük magat az egyletet, mint a kath. egyház kertjének egyik legszebb és legtermékenyebb gyümölcsfáját; vagyis legyünk áthatva egyletünk fontosságának, üdvös voltának tudatától, valamint felvirágoztatásának élénk vágyától. Továbbá szükséges, hogy szeressük a legényeket, mint kedves fiainkat és testvéreinket, kiknek lelki és anyagi ügyeit a jó Isten a mi szerető gondjainkra bízta. Jelenünk meg gyakran és szivesen az ő körükben, társalogjunk velük szívélyes nyájassággal érdeklődjünk, foglalkozásuk, apró, ügyes-bajos dolgaik iránt. Korántse tartsunk attól, hogy ezáltal tekintélyünk csorbát fog szenvedni. Sőt ellenkezőleg! Minél közelebb férközünk nyajas szeretetünk által az emberek szívéhez, annál jobban növekszik az ő szemekben a mi tekintélyünk. Mert nagyon jól monja Kolping, hogy: *a szeretet forrása a tekintélynek*, a mely előtt a szív annál nagyobb készséggel hajlik meg, mert töle csak jót várhat . . . A szeretetnek kell a tekintélyt kiérdemelnie és pedig az arc verejtékével; máskülönbben nem tekintély az, hanem csak árnyéka, a mely hosszabb vagy rövidebb idő alatt magától szétmállik . . . A ki nem a szeretet utján keresi a tekintélyt, vagy pedig a tekintélyt égi osztogatójától neki osztályszerűl jutott tekintélyt a szeretet segélyével megkülön is ki nem érdemli, az azt vagy nem találja, vagy elveszti. Mert — újra mondom — „a tekintély a szeretetben gyökerezik.“

Minél nagyobb mértékben fogjuk a szereteten alapuló tekintélyünk által az iparos ifjak szívét megnyerni, ugyanazon mértékben fogjuk velök magat a legényegyletet és ezzel egyszersmind a keresztény családi életet, a tiszta erkölcsöknek ezen melegágyát is megkedveltetni. Mert a jól szervezett és helyesen vezetett legényegy-

let Kolping intenciója szerint a tagokra nézve a családi életet van hivatalos pótolni és így nagy szellemi családkepet kell nyújtania, melynek feje és lelki atyja az élők. És épen azért a keresztény családi életéről, annak becséről és áldásairól szívesen és remekül beszélt Kolping az ő kedves lelki fiait elõtt: különböző változatokban emlékezik meg a keresztény családok életboldogságáról, a melynek gondos ápolását szorgalmazza. Irva és beszélve sokszor magasztalja és ajánlja a családi tüzhelyet, melynek csöndes békéjét az örök lámpához hasonlítja, mely a ház szentélyét bevilágítja.

Hogy Kolping ezen magasztos eszméje mily rendkívül nagy jelentőséggel bír, nemcsak az egyesek földi boldogságára, erkölcsi nemesülésére és örök üdvösségére, hanem a társadalmi jólétre és közérkölcsök finomlására is, azt mindenki könnyen be fogja látni, kinek józan ítéletét a hamis modern eszmék még teljesen el nem homályosították. Azért teljes buzgósággal igyekszik odahatni, hogy gondjainkra bízott legényegyletekben Kolpingnak ezen nemes szándéka is minél teljesebb mértékben valósuljon. Ebbeli fáradozásunkat azon boldogító tudat fogja jutalmazni, hogy azzal forrón szeretett egyházunk és drága hazáinknak egyaránt hasznos szolgálatot tehesünk.

Amde Kolping szellemében működő legényegyletek által még közvetlenebbül is hozzájárulhatunk a társadalmi bajok orvoslásához, a mind fenyegetőbben fellépő szocializmus veszélyeinek elhárításához. A szocializmusnak egyik leghamisabb és épen azért legveszedelmesebb tana, hogy a munka pusztá áruccik, melyet eladni és megvenni lehet. Ezen elmélet végkövetkeztéseiben a tőkének korlátlan és zsarnoki uralmát biztosítja a munka fölött és a munkásokat teljesen a munkaadók önkényének veti oda martalékkal. Ezzel szemben Kolping a munka lényegét, kötelemét és gyümölcseit keresztény szempontból ítélte meg. Szerinte a munka nem tárgya az adás-vevésnek, hanem Istenlét az emberre hárított kötelesség, mely a munkásra nézve viszont azon joggal van egybekötve, hogy őt ezen kötelessége teljesítésében senki megvetőleg ne kicsinyelje, rosszakaratul meg ne gátolja és ezen kötelességből reá háruló kényszerhelyeztet senki önös célból ki ne zsákmányolja. Kolping példája szerint tekintsük mi is egyik kiváló feladatunknak legényeinket és általuk a legszélesebb társadalmi rétegeket a szociális kérdésekre vonatkozó keresztény tanokkal minél tüzetesebben megismertetni és őket

azok helyes voltáról minél alaposabban meggyőzni. Mi által nemcsak őket fogjuk hiru, veszélyes ábrándoktól megóvni, hanem a társadalmi béke helyreállításához is nem csekély mértékben fogunk hozzájárulni.

Ime, m. t. Uraim! csak néhány gondolatot szaktítottam ki Kolping fenkölt eszméinek szinte kimeríthetetlen tárházából és azoknak is pusztá jelzésére szorítottam és máris azon veszélyben forgok, hogy felszólalásom által az önök szives türelmével visszaélek.

Ujabb bizonyítéka ez annak, mily komolyan kell arra törekednünk, hogy Kolping életének és eszméinek szorgos tanulmányozása által az ő apostoli szellemébe minél mélyebben behatoljunk és annak mindenütt érvényesülést szerezzünk.

Ezen közvetlen cél pedig nem más, mint a melyet a szokásos egyleti köszöntésünk oly pregnánsan fejez ki, t. i. az emberi kéz munkájának, az iparnak az emberek becsülését és tisztelést kivívni és reá Istennek áldását kieszaközölni.

Miért is jelen felszólalásomat ugyanazon szívbeli óhajjal fejezem be, amelylyel azt megkezdtem, hogy „**Isten áldja a tisztas ipart!**” és ezzel az ülést megnyitottnak nyilvánítom.

UJDONSÁGOK.

— **A vármegyei árvaház igazgató választmánya** ma délelõtt 10 órakor tartott ülésének egyedüli tárgya a martonvásári árvaházról szervezett állások betöltése volt. A kérvények gondos átvizsgálása s a minősítések megállapítása után Huszár Ágoston alispán elnöke mellett eljettett meg a szavazás a következő eredményt: *A gondnoki állásra 59 pályázati kérvény érkezett be. A pályázók közül Deák Gerzson kajászó-szent-péteri ev. ref. tanító 6, Magó Károly 5, Verger Tamás 3 és Koller Gyula alapi tanító 1 szavazatot kapott. A gondnoki állásra e szerint Deák Gerzson választott meg. A férfi családfei állásra 14-en pályáztak. Az előzetes értekezlet alapján a szavazás Tóth Lászlóra, Kasza Sándorra és Kovács Istvánra rendeltetett el s Tóth László 9, Kasza Sándor 6 szavazatot nyert. Kovács szavazatot nem kapott és így Tóth László választott meg*

a férfi családfei állásra. A női családfei állásra tizenegyen pályáztak, a kik közül Csoknyay Lenke sárkeresztúri tanítónő 10, Szigeti Erzsébet és László Ágnes pedig 2—2 szavazatot kaptak. Erre az állásra tehát Csoknyay Lenke választott meg.

A választások megejtése után Cziráky gróf, mint a választmány tagja elvi szempontból kifogásolja, hogy Szabó József helyettes főszámvevő szavazott. A hivatalos névjegyzékben ugyanis Udvarly Sándor főszámvevő szerepel s így nem hiszi, hogy a már nyugalmazott főszámvevő helyettese ezen választmányban is teljesen a főszámvevői jogokat élvezi. A megejtett választásokat tehát megfelelően a törvényhatósági bizottsághoz.

Heinrich Lajos tisztí ügyész ama vélemények ad kifejezést, hogy Szabó József, mint a főszámvevő törvényes és jogos helyettese, jogosan él a szavazati joggal, sőt a mennyiben ez a főszámvevői álláshoz kötött jog, tehát Szabó József h. főszámvevőnek e joggal élni kötelessége is. Cziráky gróf e vélemény dacára is élt felebbezési jogával.

A jelenlegi helyzet feltétlenül okot ad a gondolkodásra, bár e tekintetben osztjuk a tisztí ügyész véleményét, mert a főszámvevő hivatalból tagja e választmányoknak, tehát a választmány ülésén a főszámvevő helyettese is hivatalból vesz részt. A hol pedig a „helyettes”-nek szavazási joga nincs, ott ezt a törvényt, illetve szabályrendelet mindenkor világosan kimondja. Az árvaházi szabályrendelet ily jogmegszorítást sehol sem köt ki. De ugyanitt megemlítjük, hogy a vármegyei számvevőség 1903. január 1-től államosítottván, a főszámvevői állás betöltését a miniszterium határozottan megtiltotta s így e körülmény egyébként is szabályrendelet módosítást igényel.

A választmány ezután a felebbezés dacára szótöbbséggel hozott határozattal kimondotta, hogy az árvaházi orvosi állást a h. főszámvevő szavazati jogának érvényesítése mellett megejtí. A pályázó két orvos közül a községi kórorvosnak

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Uti élmények.

Csodálkozva kérdezzük, hogy miért kellett a vonatnak a föld alá bujni, midőn felvilágosítanak, hogy ott tavasszal a lavinák szoktak legördülni, törve-zuzva mindent a mi utjukba kerül s a vonat, hogy megmeneküljön az erőszakos utonállótól, keresztüljárja a sziklákat, hogy védőernyőre akadjon. Itt völgyben megyünk, a vonat lassu kanyarodást tesz s 10—20 perc múlva bámulva látjuk néhány száz méter magasságból az előbbi tájat, mely most lábaink alatt pihen, aztán kanyarodik még egyet, kettőt-hármat s újra meg újra élénk tárva ugyanazt a tájat összes szépségeivel s akkor csodálkozunk, hogy vonatunk hosszu csavargás után föl-mászott arra a hegyre, a melyre meredek volta miatt alig voltunk képesek föltekinteni. Másutt bevonul egy sziklatömegbe, a vonat nyögve, csikrogva törtet előre, egy egész kört írt le benn a hegy mélyében s mikor kijutottunk a napvilágra, bámulva látjuk, hogy majdnem ott vagyunk, a hol voltunk, csak 30—40 méterrel magasabban. Átmegegyünk egy viadukton újra egy alagut fogad magában s a vonat lassu kanyarodással újra egy kört írt le, azonban most már lefelé, hogy néhány kilométernyire kijutva a napvilágra tovább folytathassa kanyargó utját, viaduktjain és alagutain keresztül. Összesen hét ilyen nagy kört olvastam meg, a melyeket a hegy gyomrában tettünk meg.

Legérdekesebb azonban a nagy alagut, a Szt.-Gotthard-Tunell. Göschenennél megállapodunk. A vonat vizet vesz a gyomrába, a kocskira

fölrakják a légrfrissítő gépeket, mert nagy utra indulunk, a Szt.-Gotthard-hegy legmagasabb láncolatán kell keresztüljutnunk. Csodálva nézzük az óriási kötömeget, mely havas ornaival szinte az égbe nyul s örökké felhőkkel komázik. Ezt kell legyőznünk.

— Az ablakokat becsukni — kiabálja a kalauz ékes talián szafittal föleresztett német nyelven, midőn elhelyezkedtünk. Bezártunk minden részt, hogy a vonat fojtó füstjéből minél kevesebb juthasson becses tudónk sejtjeibe. A vonat hosszú, étes füttyöt ereszt meg, aztán dübörögve vonulunk befelé. Akár aludhatnánk is. Teljes komor sötétség vesz körül bennünket, csak a vonat pislogó lámpája libeg-lobog a szemünk előtt. Valami különös meghatottság vesz rajtunk erőt. Az utasok gyöngédebbik része Istennek ajánlja a lelkét, a másvilágról gondolkodik. A másik beszél, dűnyyög, pipál s ha nem tudja olvasni a vasutasok figyelmeztetését, a mely mindenütt melegen ajánlatik a figyelembe, vagy ha a természeté ugy hozza magával: köpköd. A vonat pedig egyhangu dübörgéssel erőlködik fölfelé. Más zaj nem történik, csak az, ha a másik sín páron — mert ott mindenütt dupla sín pára járja — egy másik vonat száguld el mellettünk, irtózatossal zajjal és zakatolással. Valami nyomasztó érzés lép meg bennünket. Nem annyira a levegőtől, — mert azt örökké frissítik a masinák, — hanem a sötétségtől, a mely szokatlan hosszú ideig vesz bennünket körül. Három méter híján 15 ezer méternyi utat teszünk meg így, körülbelül akkorát, mint innen Polgárdi, vagy Seregélyes s a mi gyorsvonatunk összesen 10 percig rohogott velünk az alvilági uton.

Ariolo-nál egy új világra értünk. Ott túl a német és francia járja, itt már mindenütt és

mindenben az olasz. Olaszok az emberek, becsédjünkben, tekintetükben, jellemükben, olasz a vidék, a mely a hegy nyilásán keresztül mérhetlen síkságnak a képét rajzolja szemünk elé. Oldalt még sziklák emelkednek, melyekről remek kölapokat fejtenek a talián mnnkások. Vagy fél órai uthosszat láttuk őket serény munkában, a mint a mi épületeink szép gránit lépcsőit, oszlopait faragták. De minél tovább rohantunk lefelé a völgyben, annál inkább szélesedik a tájk. Balról gesztenyeerdők vesznek körül, jobbról a Pó felé igyekvő folyócskák csillognak kristálytisza vizükkel. Itt-ott remek sziklavarak tornyai mutatják, hol játszódtak le a népek történetének nehéz, véres csatái?

Egy óra múlva már a *Lago di Maggiore*, a Nagy-tó partján járunk, gyönyörrel legettettjük szemünket a termékeny tájké üde szépségein s alig vesszük észre, mint zsuorodnak mellettünk a hegyek dombokká. Aztán a meddig a szem el-lát, egy végtelennel látszó síkság vesz bennünket körül prózai kukoricával, krumplival, fűzfákkal, mocsarakkal. Nem látunk ki belőlük s lehunyjuk szemünket, visszaalmodjuk a szépséges Schweizot minden regényességével.

— Chiasso! Rikkantják a kalauzok. Szédjük-vesszük a sátorfáinkat s kilépünk az olasz határba. Félóráig veszekedünk a vám-örökkel, kik mindnárón szivarokat szeretnének fölfedezni a táskáinkban (miatt azok a kabátok különféle zsebeiben száradnak, hogy Taliánországban egyáltalán ne kelljen traíkra, a drága, komisz füstölő szerszámokra szorulnunk. Még két óra s Milánóban vagyunk.

Bikei Ferenc.

a szabályrendelet előnyt biztosítván dr. Varga István községi körorvos választatott meg.

— **Kik nem akarják ismerni a törvényt.** Bakony-Sárkányban f. hó 20-án, azaz Szent István napján van a búcsú. Az ottani két izraelita választó szatócvas valószínűleg erre vagy — mint ők állítják — az arra járó finácok kijelentésére támaszkodtak, midőn a búcsu előtti vasárnap vagyis f. hó 17-én egész nap nyitva tartották a boltot s nyíltan árusították bármely árucikket, noha a munkaszüneti törvény világosan előírja, hogy a szatócvas, ha van búcsu, ha nincs, vasárnapokon s a törvényes munkaszüneti napokon déli 12 órakor tartoznak bezárni üzleteiket. Az illető b. sárkányi szatócvas tehát kihágást követett el s ez hivatalból üldözendő cselekmény.

De nehogy azt higye valaki, hogy mi csak a zsidó szatócvasoknál kifogásoljuk az országos törvények megszegését, rámutatunk egy *keresztyény lelkesre is* a ki egyházi méltósága dacára sem áttalotta *szent István ünnepén kocsisának azt parancsolni, hogy reggeltől-estig szántsion.* A szegény kocsis gazdája parancsa szerint nem mehetett végig a községen, hanem kerülő utakon ment ki a szántóföldre, a hol szuronyos csendőrök tiltották el a munkától, mert e napon a mezei munka egész nap tiltva van. Ez a törvénytisztelő magyar egyházi férfi: *Kemeneczy Károly pákozdi lelkes, a vérsaljai cv. rf. egyházmegye tanácsbírája.* A saját hívei sem ok nélkül botránkoztak meg s így annál nagyobb érdeklődéssel várjuk a főszozolgabírói ítéletet.

— **A hány orvos — anyai vélemény.** Egykét nap óta rémhírek keringtek a városban. Egy orvosi jelentés alapján kélt szárnra a vészmadár s korántsem olyan veszedelmes, mint a híre járta. F. hó 26-án ugyanis dr. Szigeti Lajos orvos a következő orvosi jelentést küldte Reé főkapitányhoz:

Jelentem, hogy *Horecky Róza* Sütő-utca 31 sz. alatti lakosnó *cholera nostrasra* gyanus betegségben megbetegedett. Kérem a szükséges intézkedések megtételét.

Dr. Szigeti Lajos.

P. s. Gyanus egyszersmind arzén-mérgezésre is.

Reé főkapitány nyomban d. u. 2 órakor dr. Bierbauer Viktort küldte ki, a ki már d. u. 4 órakor a következőket jelentette:

Horecky Róza sütő-utcai lakosnóhoz kiküldetvén, jelentem, hogy a betegét én ma két ízben láttam, először délelőtt s most kiküldetésemkor. Dr. *Lauschmann* Gyulával a betegnél megjelenvén reánk a beteg azt a benyomást tette, hogy a *cholera nostras* tünetei *fennt nem forognak*, ellenben *arzén mérgezés* tüneteit észleltük. Mindazonáltal kérem a fertőtlenítő kocsit kiküldését s fenntartom magamnak a jogot, hogy a teljesítendő fertőtlenítő eljárást ellenőrizzem.

Dr. Bierbauer Viktor.
t. főorvos.

Most már a kerületi orvosna került a sor. Reé főkapitány a különféle orvosi vélemények mellett — igen helyesen — jónak látta az óvintézkedéseket fogantatosítani. Elrendelte rögtön a fertőtlenítést s az ellenőrzéssel dr. *Árokey Antal* ker. orvost bízta meg. Már d. u. 5 órakor beérkezett a ker. orvos következő véleménye is:

Horecky Rózához kiküldetvén jelentem, hogy nála sem *cholera nostras*, sem *arzén mérgezés* tüneteit nem észleltem. A betegnél akut *gyomor bélhurut* jelenségei mutatkoznak. Semmi gyanus momentum nincsen, a beteg közérzete jó, hatósági beavatkozásra szükség nincsen.

Dr. Árokey Antal,
ker. orvos.

Ugyanezen idő alatt *Kuti* alkaptány is megjelent a betegágyánál, a jelenlévő orvosok azonban a beteg kihallgatását kiméletből mellőzni kérték. Ugy is lett. És ezután dacára, hogy a legutolsó orvosi vélemény szerint a beteg közérzete jó volt, *Horecky Róza* már d. u. fél 7 órakor meghalt.

Tekintettel az orvosi vélemények szerinti gyanus körülményekre, az elhunyt felboncolása

elrendeltetett. Dr. Palánszky Miklós és dr. Molnár József ker. orvosok tegnap délután boncolták fel a hullát s ők *szübhőből eredő heveny bélhurutot* konstataáltak, egyidejűleg azonban javasolták, hogy a bélsár a szükséges beírásokkal együtt tüzetes vizsgálat végett az országos művegyészi hivatalhoz küldessék fel, a mi a mai napon, meg is történt.

Reé István főkapitány gondosan teljesítette kötelességét az elhalálozás után, mindenre kiterjedő fertőtlenítést rendelt el.

A szomorú históriában mindenesetre érdekes az orvosok különféle véleménye, a mi után már nem is lepne meg senkit sem, ha az országos művegyészi hivatal az összes orvosi véleményektől eltérőleg valami újabb halál-okot konstataálna.

Az alig 23 éves hajadont nevelőanyja özv. Ledner Józsefné és Veszprémben lakó édes apjával együtt testvére siratták.

— **A pénzügyi tanácsosi állás.** Elmetették a komor, de becsületessége miatt mindenki által tisztelt Nemsits Gyula pénzügyi tanácsost. Most — nagyon természetesen — a fontos állás betöltéséről esik sok szó. A város hivatalnokai közül — mint értesülünk — három jelölt pályázik ezen fontos állásra. Az egyik *Gebhard* Bódog pénztáros, a másik *Mohai* Lajos főszámvéve, a harmadik *Lipsey* Lajos aljegyző. Nem akarunk sem az egyik, sem a másik fölött pálcát törni, tudván nagyon jól, hogy mindháromjuk becsülettel állta meg mindenkor helyét, hivatali állásában kifogás alá nem esett s tehetségei, melyeket városunk javára mindenkor híven kamatoztattak, méltán irányozza feléjük a közbizalmat. A korteskedés vigan folyik, a melynek sorsába azonban szükségletlenek találjuk a bebeszélést annál is inkább, mert tudjuk, hogy sokkal inkább az egyéni szimpáthia igazgatja a bizottsági tagok szavazatát, mint a hírlapok közleményei.

— **Halálozás.** Részvétellel értesültünk, hogy csajági *Csajághy* Károly ny. Máv. titkár, bicskei ügyvéd, a ki még mult évben székesszejvári közjegyző-helyettes volt, Bicskén szívszélhűdés következtében meghalt. Az elhunyt hitvese és gyermekei, egyébként a Széll- és Vörösmarty-családok, mint közeli rokonok gyászolják.

— **Közönelnyilvánítás.** Fogadják mindazok, kik boldog emlékü bátyám elhalálozása alkalmából részvétüket nyilvánítani, koporsóra koszorut helyezni s a temetés tartamára fogataikat rendelkezésemre bocsájítani szívesek voltak, igaz szívvel jövő hálás köszönetemet. — Székesszejvári, 1902. aug. hó 28-án. *Nemsits Maria.*

— **Tanév-megnyitás a kath. főgymnasiumban.** A helybeli ciszt. rendi kath. főgymnasiumban augusztus 30-án lesznek a javító-, pótló-, és magánvizsgálatok reggeli 8 óratól kezdődőleg, melyekre a jelentkezés 29-én d. u. történik az igazgatóságnál. Az 1902—1903. tanévre a beírássok szeptember 1. 2. 3. napján lesznek d. e. 9—12 óráig. A tanulók tartoznak a felvételre személyesen atyjok, anyjok, vagy gyámjok, illetve ezeknek megbízottjai kíséretében megjelenni s a mult iskolai évről szóló bizonyítványukat s a himlő oltásról, vagy újoltásról nyert bizonyítványt — az intézetbe először lépők pedig még ezeken felül keresztlevelüket (születési bizonyítványukat) is felmutatni. A beírási díj 8 korona, a tandíj félévkenint husz korona, mely előre fizetendő.

— **Fejérvármegye törvényhatósági bizottsága** a szeptemberi Kossuth ünnep körüli intézkedések tárgyában rendkívüli közgyűlést tart. A közigazgatási bizottság ugyanekkor tartja ülését a közgyűlés befejeztével.

— **Meghívó.** A „Székesszejvári Polgári Dalkör” folyó évi szeptember hó 1-én este pontban 8 órakor Kostyelik József vendéglőjének külön helyiségében fogja megtartani alakulása óta 11-ik évi rendes közgyűlést, melyre a dalkör t. alapító-, pártoló- és működő-tagjait meghívja s minél pontosabb és számosabb megjelenésre tisztelettel felkéri az Elnökség. — A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki beszámoló. 2. Titkári jelentés, a mult évi közgyűlés óta a dalkör által tartott fellépések, (hangversenyek) eredményéről stb. 3. A számvizsgálók jelentése a mult évi számadások

eredményéről, s az erre vonatkozó felmentvény megadása. 4. Pénztárnoki jelentés a mult évi közgyűlés óta befolyt összegekről és azok mikténti elszámolásáról. 5. A tisztikar és választmány újalakulása illetve megválasztása. 6. Indítványok tétele a jövőre nézve.

— **Ismét villamosút.** Nem nagy szükségét látjuk s nem is sokat várunk attól az újabb megpendített eszmétől, mely szerint ismét villamos közúti vasutal akarják városunkat behálózni. A mi bérkocsisaink máris nehezen küzdenek a mindennapi kenyérért, villamos esetén még inkább nyomorognának, de a villamos vasut se reuzálhatna.

Az újabb vállalkozó *Basch* Miksa losonci mérnök, a ki a város belterületén a személy pályaudvartól az Apáca-, Budai-, Nádor-utcán át a rózsás-kertig; a Ligetsor és Nádor-utca sarkától a Vásártér és Lovasberényi-uton át a szőlőhegyig és Palotai-utcától a teher-pályaudvarig akar ló-, esetleg villamos-vasutat építeni. Erre kér előmunkálati engedélyt a kereskedelemügyi miniszertől, a ki véleményyt a város közönségétől kér. Ezt a véleményyt könnyű lesz megadni.

— **A hités becsü.** — **mint foglaltató.** Morvai János helybeli bírósági becsüs f. hó 26-án d. u. 5 óra tájban megjelent Andaházy Antal és Keller Márkus kíséretében *Steiner* Dezső velencei lakos lakásán, hogy követelése fejében foglaltást eszközöltessen. *Steiner* már a foglaltási jegyzőkönyv aláírásakor nem épen megítisztelő kifejezésekkel illette a foglaltatót, sőt revolvert, illetve kést keresett a támadáshoz. A ház előtt össze is kapaszkodott a hités az adóssal, mikor pedig Morvai a hivatalos egyénekkel kocsia út, *Steiner* ismét kést, revolvert kiáltott, „hogy leljé, illetve leszurja azt a kutya zsidót.” Mivel pedig se kést, se puskát nem kapott, egy követ dobott utána, de nem talált. Steiner a csendőrök előtt dacára, hogy több tanu igazolja a tényállást, tettét tagadja. Az nem tetszik neki, hogy Morvai a hités becsüs egyes követeléseket megvesz a hitelezőktől vagyis követelésekkel gseftel. Ez lehet jogos üzlet, de szerintünk sem helyesíthető.

— **Az új patika-kérdés.** *Kovács* A. Sándor kérvénye a felsővárosi gyógyszerár ügyében már lejött a miniszteriumtól azon utasítással, hogy e kérdésben a közegészségügyi, majd a törvényhatósági bizottság nyilatkozzék.

— **Jubileumi zarándoklat Lourdesba a Szent-Rózsafüzér ünnepére.** Kompánék József esperesplebános s Kada Mihály plebános főtisztelendő urak lelki vezérlete alatt Budapestről zarándoklat indul 1902. szept. 28-án. Visszatérés október 15-én. Utirány: Budapest—Zágráb Fiume—Szt.-Péter—Cormons—Mestre—Milano (tartózkodás), Genua—Nizza (tartózkodás), Lourdes (4 napi tartózkodás), Toulouse, Marseille (tartózkodás), Milano—Mestre Cormons—Sz.-Péter—Fiume—Budapest. — Jelentkezni lehet szeptember 10-ig a lelki vezetőknel. Ugyanott részletes programok is kaphatók. Kompánék József, esperes-plebános, a Pro Ecclesia et Pontifice, pápai érdemkereszt tulajdonosa Nagy-Sztrícén (Trencsénmegye). Kada Mihály plebános. a „Benemerenti” pápai érdemkereszt tulajdonosa Szent-Endrén, Budapest mellett, a zarándoklat vezetői.

— **Duna-pentelei csendélet.** Mulatság volt a napokban *Ujvári* Béla duna-pentelei vendéglőjében. Szólt a muzsika, ropták a táncot s mikor már javában folyt a mulatság, *Láng* Imre rácalmási legény vitába elegyedt Murger Károly duna-pentelei legénnyel, a ki csakhamar arcul is verte ellenfelét. Nem szakadt itt vége a verekedésnek, mert ekkor már *Láng* ellen támadtak a pentelei legények s nemcsak hogy jól elverték, hanem össze is szurkálták ugy, hogy eszméletlenül maradt a harcstíntéren. Bár a tettesek tagadják, hogy bicskát vagy egyéb szurásra alkalmas eszközt használtak volna, az úgy a d.-adonyi járásbírósig elé kerül.

Kath. család a beálló iskolai évben kisebb lányokat vagy fiukat teljes ellátásra elfogad helyben Budai-ut 18. sz. a.

Közgyűlés a városnál.

Füzi Pál báró főispán elnökle alatt a törvényhatóság rendes havi közgyűlésre gyűlt ma egybe.

Elnöklő főispán meleg hangon emlékezett első sorban *Nemsis* Gyula volt pénzügyi tanácsos elhunytáról, a ki, míg élt, ámbár visszavonult a társadalmi élettől, de hivatalos kötelességét mindig szigorú pontossággal, bölcsességgel és lelkiismeretességgel teljesítette. Megérdemli tehát a méltó kegyeletet a közgyűlés részéről s indítványozza, hogy a boldogult nővérének, mint egyetlen hozzátartozójának a közgyűlés fejezze ki részvétét átiratilag.

A következő közgyűlés szept. 29-én lesz.

Budapest városa meghívja a testvértörvényhatóságot, hogy a szept. 19-én Kossuth Lajos mauzóleum alapkövének letételekor tartandó ünnepélyen részt vegyen. Havranek József polgármester indítványozza, hogy Székesfejérvár városa tartson díszközgyűlést, magára az ünnepélyre pedig küldjék fel a polgármestert két bizottsági taggal. A város tulajdonát képező összes épületek felbogarodandók. A díszgyűlést Füzi Pál báró főispán vezeti, a díszbeszéd megtartására pedig Tóth István főjegyzőt kéri fel a közgyűlés, a ki elfoglaltságára való tekintettel kéri ugyan a közgyűlést, hogy mentse fel, de Füzi főispán felszólalása után elfogadja a megítélt megbízatást. Lasits István a város kivilágítását indítványozza. Havranek polgármester az ünnepélynek csak a leglényegesebb részleteit állítja fel programmszerűleg, a többi a lakosság spontán lelkesülésére bízta.

A városi bizottsági tagoknak 102-ről 122-re való felemelésébe a miniszter elvileg beleegyezik. Havranek polgármester megjegyzi, hogy a lőtér szám szaporodása csak 3 év múlva 1905-ben fog életbe lépni. A népesség aránya szerinti besorolást egy bizottság fogja eszöözölni, melynek az ügy tanulmányozás végett kiadatik.

A városi tanács jelenti, hogy 34000 koronát, a melyet a folyó kiadások fedezésére az aggintézetű pénztárból felvettek, visszafizették.

A városi tanács előterjesztését, hogy a szenvedő tőkét után fizetendő kamatokat febr. 18-ig, illetőleg aug. 18-ig teljesíthessék, elfogadja a közgyűlés.

A Mantz-féle ovoda ügye közeljutott a megvalósuláshoz. Mantz János 6 évvel ezelőtt 30,000 frtot hagyott egy Székesfejérvárot felállítandó ovodára, melyből 10,000 frt építésre, 20,000 frt pedig a fenntartásra fordítandó. A közgyűlés az ovoda helyét a Vizivárost választotta, helyét a körházi telken jelölte ki, de mivel a kijelölt 600 négyzetöölnyi területből 9 □-öl az utcai szabályozásra fordítatik, az ügy még némi késedelmet szenved. Pénzes Imre sürgeti az ovoda mielőbbi fölépítését és szentélyt tesz a halogatásért. Havranek polgármester előadja, hogy a halasztás a miatt történt, hogy a végrendelet perrel támadták meg. Mivel azonban az ovodára vonatkozó pénz most már szabad, a telen megkésztik a terveket s kora tavasszal az aggintézetű és szegény házzal egyidejűleg meg fogják kezdeni az építést.

A tanács előterjesztést tett az állatorvosi állás betöltésére vonatkozólag. Először 800 kor. díjazással hirdettek pályázatot s mivel nem volt pályázó, 1200 koronás pályázatot adtak ki. Egy jelentkező akadt: Horváth Sándor seregélyesi lakos, Komárom városának volt közp. járásorvosa, a ki az állás besztüntetése miatt nyugdíjaztak, de egyébként még javakorbeli erőteljes ember. A tanács indítványára csak azon föltétel mellett óhajta elfogadni, ha miután Komárom városától nyugdíjat huz, — itt lemond nyugdíjigényéről. Miután itt komplikációk állhatnának elő az iratokat kiadják a polgármesternek.

A kéményseprő-ípar gyakorlásáról szóló szabályrendelet módosított. Megállapítják, hogy melyeknek meddig terjed a területe. Boros Mihály indítványozta, hogy a méltányosság szempontjából a kémények száma szerint állapítsanak meg a kerületek. Havranek polgármester kijelenti, hogy az egyes kerületekre nézve maguk a kéményseprők is megállapodtak. Tremkó József kéri, hogy többen is kaphassanak jogot, mert ez a kereseti ág többnek is nyújt megélhetést. Ráday Lajos indítványozza, hogy az egyes

kerületek időközben való megnagyobbodását 30 évre visszamenőleg állapítsák meg s ha majd új kérvényező jön, annak kérelmét ezen megállapítás szerint intézzék el.

A közgyűlés megszavaz 1800 koronát a templomháti kőbányánál felállítandó kőzúzó telep berendezésére. A régi hengert eladhatja. 2750 koronáért vette s 2000 koronát kéri érte a megyétől.

Mészöly Lajosnak, a színházi sörccsarnok bérletjének, kit a polgármester elismerő szavakkal említi, megszavazzák az ételfelhúzó gépet, melyért ő évenként 20 koronát ajánl.

Vörösmarty Mihály Budapesten felállítandó szobrára még 600 koronát szavaz meg a közgyűlés.

Latzkovits József naplódias állását, a ki idegbeteg lett, szept. 15-ig nyitva hagyják s két hónapi illetéket kiutalványozzák.

Nagyobb vitát kellett Pribék Mihály ügyében beadott kérvény. Hozzájártozója 503 korona temetési költség megszavazását kéri a várostól. Kováts István kikel a tanács ajánlata ellen. Folyton pénzszüke miatt panaszkodunk s most egy oly hivatalnok temetési költségét szavazzuk meg, a kinek 2800 kor. évi fizetése volt s mellette családja nem vette igénybe anyagilag. Bizonyítja a nyugdíj szabályzatból, valamint a szervezési szabályrendeletből, úgyszintén az államnak hivatalnokaival szemben követett eljárásból, hogy nem indokolható ezen összeg megszavazása. Havranek polgármester szerint igaz, hogy nem támaszkodhatunk a törvény paragrafusaira, de egy olyan hivatalnokkal szemben, a ki évtizedeken keresztül híven szolgált a várost, ne bánjunk így most... Dr. Saára Gyula tapintatos felszólalása után, a ki megindító szavakkal kérte a közgyűlést, hogy a boldogultnak rokonától ne licitáltassák el az utolsó darab butorát a temetési költségek fejében, a közgyűlés megszavazta a kért összeget. Szintgy megszavazott 240 koronát Greizinger Márton temetési költségeire.

Almásy János kamarás kérelmét, hogy az Olaj-utca mögött levő telkének parcellázására adjon a közgyűlés engedélyt, úgy határozott a közgyűlés, hogy az utrendezés miatt a szélső fundus addig ne adhassa el, a míg a vele szemben levő birtokos is ugyanazt nem teszi.

A Vesselényi Miklós szoborleplezésére vonatkozó meghívást tisztelettel veszi a közgyűlés. Hajas József naplódiasnak 160 kor. fizetési előleget adnak.

Dr. Palánszky Miklós ismert fegyelmi ügyében hozott határozatot tudomásul veszi a közgyűlés, anélkül, hogy annak felolvasását óhajtana.

Dr. bogárdi Mészöly József orvostudori oklevelének kihirdetését, valamint Link Jánosné születésznő oklevelét tudomásul veszi a közgyűlés. A postaépület kapualjának befedésére 340 koronát szavazott meg a közgyűlés, melynek 11 óra-
kor már vége szakadt.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

F. Helyben. Az az újságíró nagyon a végt járja már. Most már a szalmaszálakba kapaszkodik. Azelőtt még megtette néha, hogy az ő extra felfogása szerint való dolgokat fölfújta szenzációnak. Legalább látszat szerint meggyőződését követte, de most már meglegészik annyival is, ha egy-két ember kedvét megleli s egy-két korona ára lappeldánytál több fogy el. Meggyőződés, igazság az már smarn neki, hiszen ugy is tudja, hogy másnap könnyedén ledorongolhatják. Olyankor aztán *bölcsen hallgat* — A mi a filléres újság gyalázkodását illeti, a jóízűs tiltja, hogy azzal valaki foglalkozzék. Mi sem teszszük. Nagyon ügyes gondolat volt a revolvert emlegetnie, mert hisz e nélkül elképzelni sem lehet.

A Bernáth Julia-féle rablógikossági ügyben lapunk ezután sem hallgatja el véleményét lapársaink bármily irányú támadása dacára sem. A hozzánk érkezett nagyszámú elismerő levelek ép oly kevéssé tántorítanak el igazságos meggyőződésünköt, mint a néhány fenyegető levél. Igazságot keresünk.

Üzlet- és lakás- változtatási értesítés.

A n. é. helyi és vidéki közönség szives tudomására hozom, hogy üzlet- és lakásomat Vásár-tér 17. sz. házból Zámoly-utca I. sz. házba helyeztem át.

Kérem a n. é. közönség becses megrendeléseit a jövőben is

mély tisztelettel

Bürgermeister György,
városi kutmester.

KAVE RAKTÁR

minden fajból

K. 2.40-től K. 4.40-ig.

Löpor és löszerek

a legolcsóbb árban.

Mindennemű

ÁSVÁNYVIZEK

Szigethy Testvérek

gyamatáru-, fűszer- és csemegé-
kereskedőknél

Székesfejérvár, (Kossuth-u.)

ÁRIGYÉZÉK INGYEN!

Hirdetések

a „Fejérmegyei Napló“

részére

jutányos áron felvétetnek a

kiadóhivatalban

Szent-István-tér I.